

የሰ/መ/ቁ. 24173

ጥቅምት 21 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

- ሐጎስ ወልዱ
- መስፍን ዕቁበዮናስ
- ተሻገር ገ/ሥላሴ
- ብርሃኑ አመነው

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት - ነገረ ፈጅ አቶ ማስረሻ በለጠ ቀረበ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ አይዳ ሐሰን - ቀረቡ።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለአቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ በአመልካቹ አማካይነት ወደውጪ ሃገር የተላከን ጫት ዋጋ ይክፈል ዘንድ የቀረበውን ክስ መነሻ ያደረገ ክርክር የሚመለከት ነው። ክርክሩ በተጀመረበት የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ከሚሻ የነበረችው የአሁንዋ ተጠሪ በአመልካች ላይ ክስ የመሠረተችው አመልካች አሜሪካን አገር እንዲያደርስላት በውል ያስረከበችውን ጫት በውሉ መሠረት አለማድረሱን በመግለጽ የጫቱን ዋጋ ከነመላኪያው በጠቅላላው ብር 18,000 እንዲከፍላት እንዲወሰንላት ጠይቃለች። አመልካችም ለክሱ በሰጠው መልስ መቃወሚያዎችንና የፍሬ ነገር ነጥቦችን በማንሳት የተከራከረ ሲሆን፤ ፍ/ቤቱ ግን ክርክሩን አልተቀበለም። በመጨረሻም የጫቱን ዋጋ ከነመላኪያው እንዲከፍል ወስኖበታል። በዚህ ውሣኔ ላይ ይግባኝ የቀረበለት የፌ/ክ/ፍ/ቤትም ውሣኔው ጉድለት የለበትም በማለት አጽንቶታል። አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

እኛም አመልካች መጋቢት 3 ቀን 1998 ዓ.ም. በፃፈችው ማመልከቻ ያቀረበችውን አቤቱታ መነሻ በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ የተወሰነው አመልካች ገንዘቡን

እንዲከፍል የተወሰነበት በሕጉ አግባብ ነው ወይ? የሚለው ነጥብ መጣራት ያለበት ሆኖ በመገኘቱ ነው። በመሆኑም ይህን ነጥብ ክስ ጀምሮ ከተደረገው ክርክር እና ከሕጉ ጋር አገናዝቦን መርምረናል።

ክስ ጀምሮ ከተደረገው ክርክር እንደተገነዘብነው አመልካች ለክሱ መነሻ የሆነውን ጫት ከተጠሪ መረከቡንና በዓለም አቀፍ የፖስታ ሕብረት ስምምነት መሠረት ጥቅሉን ወደሚመለከተው /ወደተላክበት/ አገር መላኩን ገልጸዋል። በሌላ በኩል ደግሞ ግዴታውን በአግባቡ መወጣቱን በመግለጽ ከኃላፊነት ነፃ እንዲሆን፤ ኃላፊ ነህ የሚባል ከሆነም መጠየቅ ያለበት በፍትህ-ብሔር ሕግ መሠረት /እንደ ክሱ አቀራረብ/ ሳይሆን፤ በተቋቋመበት አዋጅ ቁ. 240/58 መሠረት እንደሆነ በማስመልከት ተከራክሮአል። የስር ፍ/ቤቶች ግን አመልካች ጫቱን ለተላክለት ሰው ስለማድረሱ አላስረዳም በማለት በፍሬ ነገር ረገድ ያቀረበውን ክርክር ውድቅ አድርገውታል። የካሣውን አወሳሰን በተመለከተ የቀረበውን ክርክርም በአዋጅ ቁ. 240/58 የተገለጸ ነገር የለም የሚል ምክንያት በመስጠት አልተቀበሉትም። አመልካች አቤቱታ ያቀረበው በፍሬ ነገር ረገድ የተሰጠውን ምክንያት ጭምር በመቃወም ሲሆን፤ በሥር ፍ/ቤቶች ውሣኔ ላይ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሞአል ለማለት የቻለበት ዋናው ምክንያትም ለጉዳዩ አወሳሰን አግባብነት የሌለው የፍትህ-ብሔር ሕጉን መሠረት አድርጎ የተወሰነ ነው የሚል እንደሆነ ከክርክሩ ለመገንዘብ ችለናል።

እንደምንመለከተው አመልካች ጫቱን በአግባቡ ወደተላከው ቦታ አድርሻለሁ በማለት ያቀረበው የፍሬ ነገር ክርክር ከማስረጃ አንፃር ተመዝኖ ውድቅ ሆኖአል። በዚህ ረገድ ያለው ክርክር የማስረጃ አመዘኛን የሚመለከት በመሆኑ በዚህ ችሎት የሚታይ አይደለም። አመልካች ጫቱን ለተላክለት ሰው አለማድረሱን ከተረጋገጠም ቀጥሎ መታየት ያለበት የሕጉ ክርክር ነው። በአሁኑ ጊዜ ሥራ ላይ የፖስታ አገልግሎትን ሕግ ለማሻሻል የወጣው አዋጅ ቁ. 240/58 በአመልካቹ አማካይነት የተላከን ዕቃ ወይም ፖስታ ጠፍቶአል፣ ተበላሽቶአል፣ ተሰርቋል፣ ወዘተ በሚል ጥያቄ ሲቀርብ ካሳ የሚከፈልበት ሁኔታ ሊኖር እንደሚችል ደንግጎአል።

የአወሳሰኑ ሁኔታም በዝርዝር አስቀምጦአል። በዚህ ረገድ የአዋጁ አንቀጽ 50፣ 51 እና 53 እንደዚሁም 54ን በተለይ መመልከቱ ተገቢ ይሆናል። የሚከፈል ካሳ ካለ መጠኑ የሚወሰነው በዓለም የፖስታ ሕብረት ስምምነት /ኮንቪንሽን/ በተወሰነው እና ከሌሎች አገሮች ጋር በሚደረጉ ልዩ ስምምነቶች መሠረት እንደሆነ በአንቀጽ 54 ተመልክቶአል። እንግዲህ ከአዋጁ አጠቃላይ መንፈስ፣ በተለይ ደግሞ ከተጠቀሱት አንቀጾች በግልጽ መገንዘብ የሚቻለው ፖስታው /ዕቃው/ በመጥፋቱ፣ በመሰረቱ፣ በመበላሸቱ፣ ወዘተ ምክንያት አመልካች ካሳ እንዲከፍል የሚጠይቅ ቢሆን መጠየቅ ያለበት በአዋጁ መሠረት እንደሆነ ነው። በሌላ አነጋገር በዚህ ረገድ ካሳ የሚጠየቅበትንና መጠኑም የሚወሰንበት ራሱን የቻለ ልዩ ሕግ ተደንግጎአል ማለት ነው። በመሆኑም ይህን ሕግ በመተው ካሳው በፍትሐብሔር ሕጉ መሠረት እንዲከፈል መወሰን መሠረታዊ የሕግ ስህተት መፈጸም ነው የሚሆነው። ስለዚህም የሚከተለውን ውሣኔ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 06053 በነሐሴ 19 ቀን 1997 ዓ.ም. እና የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ 01854 መጋቢት 19 ቀን 1998 ዓ.ም. የሰጡአቸው ውሣኔዎች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 348/1/ መሠረት ተሻሽለዋል።
2. ተጠሪ ያቀረበችው የካሳ ክፍያ ጥያቄ መታየት ያለበት በአዋጅ ቁ. 240/58 መሠረት በመሆኑ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክስን ከዚህ አዋጅ አንጻር በመመርመር ተገቢ ነው ያለውን ውሣኔ ይስጥ ብለናል። ይፃፍሉት።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተ/ቤ/መ/ፓ/ጠ/ቤ/ጽ/ቤት አልቀረቡም።

ተጠሪ:- አቶ ይትባረክ ሣህሉ አልቀረቡም።

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በጅጅጋ ዞን ከፍ/ቤት ሲሆን የአሁን ተጠሪ በአመልካች ላይ በቀረበው ክስ ነሐሴ 3 ቀን 1994 ዓ.ም. በተደረገ ውል ከሣሽ ሁለት የጭነት መኪናዎችን ለ1 ዓመት እንድገለገልበት ከተከሳሽ ተከራይቼ መኪናዎቹ በሥራ ላይ እንዳሉ አንደኛው መኪና የመገልበጥ አደጋ ደርሶበት በውሉ መሠረት በዚህ መኪና መሥራት እንድችል ተከሣሽ መኪናውን አስጠግኖ ማስረከብ ሲገባው ይህንን ግዴታውን ባለፈፀሙ በጠቅላላው ብር 290,377.12 (ሁለት መቶ ዘጠና ሺ ሶስት መቶ ሰባ ሰባት ብር ካስራ ሁለት ሣንቲም) ጥቅም የተቋረጠብኝ ስለሆነ ይህንን ገንዘብ እንዲከፍል ይወሰንልኝ በማለት ጠይቋል።

ተከሳሽም ቀርቦ በሰጠው መልስ የውሉን መኖር አምኖ ነገር ግን መኪናው ሊገለበጥ የቻለው ከሣሽ ክክብደት በላይ በመጫኑ ምክንያት ነው ብሎ ክስ ውድቅ እንዲደረግ የተከራከረ ሲሆን ከዚህም ሌላ ከሳሽ በውሉ መሠረት አለመፈጸሙን ገልጾ የመኪና ኪራይ ገንዘብ፣ መኪናውን ለማስጠገን ወጭ ተደርጓል ያለውን ገንዘብና የገደብ መቀጫ ጨምሮ በድምሩ ብር 252,246 (ሁለት መቶ ሃምሳ ሁለት ሺ ሁለት መቶ አርባ ስድስት) እንዲከፈለው በመጠየቅ የተከሳሽ ከሳስነት ክስ አቅርቧል። የግራ ቀኙ ክርክር በዚህ መልኩ